Lietas arhīva Nr. K77-1724-24/32
ECLI:LV:RPT:2024:0320.15220112723.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2024.gada 20.martā

Rīgas pilsētas tiesa,
tiesnesis A.Vasiļevskis
piedaloties prokuroram A.Miļuhinam
atklātā tiesas sēdē izskatīja krimināllietu /pers. A/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā pēc Krimināllikuma 262. panta 1.[1] daļas.

Aprakstošā daļa

/pers. A/ vadīja transportlīdzekli, atrodoties alkohola ietekmē, ar alkohola koncentrāciju izelpotā gaisā, kas pārsniedz 1,5 promiles.

2023.gada 24.decembrī ap plkst.03.45 /pers. A/, atrodoties alkohola ietekmē, vadīja transportlīdzekli Opel Astra, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, Rīgā, /adrese/ ielā viņa vadīto transportlīdzekli apturēja policijas darbinieki.

Veicot alkohola koncentrācijas pārbaudi, /pers. A/ izelpotajā gaisā konstatēta minimālā alkohola koncentrācija 1,64 promiles.

Ar šādām darbībām /pers. A/ izdarīja noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 262. panta 1.[1] daļā.

Motīvu daļa

Tiesas izmeklēšanā apsūdzētais atzina sevi par vainīgu viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, piekrita lietas izskatīšanai bez pierādījumu pārbaudes. Tiesa, izskaidrojot pierādījumu pārbaudes neizdarīšanas procesuālo būtību un sekas, noskaidrojot, ka pierādījumu pārbaudes neizdarīšanai piekrīt prokurors, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.pantu pieņēma lēmumu par pierādījumu pārbaudes neizdarīšanu tiesas izmeklēšanā.

Apsūdzētā vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēta Krimināllikuma 262. panta 1.[1] daļā, ir pierādīta un saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 527.panta trešo daļu pierādījumu analīze, un uzskaitījums spriedumā netiek dots.

Apsūdzētā/pers. A/ izdarītā noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 262. panta 1.[1] daļas tiesa atzīst par pareizu.

Tiesa atzīst, ka par izdarīto noziedzīgo nodarījumu apsūdzētais ir sodāms.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.panta trešo daļu tiesas izmeklēšanā pārbaudīti apsūdzētā personu raksturojošie dati, kuri tiek ņemti vērā, nosakot sodu.

Tiesas sēdē, pārbaudot apsūdzētā /pers. A/ personu raksturojošos datus, noskaidrots, ka viņš agrāk ir sodīts.

No apsūdzētā /pers. A/ tiesas sēdē paskaidrotā izriet, ka nav precējies, apgādībā nav nevienas personas, ir vidējā izglītība, apmeklējis metinātāja, elektriķa, pavāra palīga, krāsotāja kursus. Strādā par elektromontieri. Mēneša vidējie ienākumi 1500 EUR. Nekustamie īpašumi nepieder, transportlīdzekļu nav. Dzīvo īrētā dzīvoklī. Agrāk sodīts, pēdējo reizi 2016.gadā, atbrīvots pēc soda izciešanas 2019.gada aprīlī. Naudas uzkrājumu nav. Uz veselības problēmām nenorādīja. Invaliditāte nav noteikta. Atkarību nav. Apsūdzētais paskaidroja, ka viņš atzīst savu vainu, nožēlo izdarīto.

Tiesa, nosakot sodu, saskaņā ar Krimināllikuma 35. un 46.pantu, ņem vērā soda mērķi, izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, vainīgā personību, atbildību mīkstinošus un pastiprinošus apstākļus.

Krimināllikuma 262. panta 1.[1] daļas sankcija paredz brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu, atņemot transportlīdzekļa vadīšanas tiesības uz pieciem gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta trešo daļu apsūdzētā izdarītais noziedzīgais nodarījums pēc Krimināllikuma 262. panta 1.[1] daļas ir klasificējams kā mazāk smags noziegums.

Krimināllikuma 262. panta 1.[1] daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums apdraud sabiedrības drošību transportlīdzekļu kustības un ekspluatācijas sfērā.

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par apsūdzētā atbildību mīkstinošu apstākli tiesa atzīst to, ka viņš atzīst vainu un nožēlo izdarīto.

No Sodu reģistra datiem izriet, ka /pers. A/ ir sodīts 2016.gada 5.februārī ar Rīgas rajona tiesas spriedumu ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem un probācijas uzraudzību uz 1 gadu 6 mēnešiem. Atbrīvots pēc soda izciešanas 2019.gada 15.aprīlī.

Saskaņā ar Krimināllikuma 63.panta trešās daļas 6.punktu atzīstams, ka inkriminēto noziedzīgo nodarījumu apsūdzētais /pers. A/ ir izdarījis nedzēstas sodāmības laikā.

Krimināllikuma 27.pants noteic, ka noziedzīga nodarījuma recidīvu veido personas izdarīts jauns tīšs noziedzīgs nodarījums pēc šīs personas notiesāšanas par agrāk izdarītu tīšu noziedzīgu nodarījumu, ja sodāmība par to jaunā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī nav noņemta vai nav dzēsta likumā noteiktajā kārtībā.

Līdz ar to saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 1.punktu par apsūdzētā /pers. A/ atbildību pastiprinošu apstākli tiesa atzīst to, ka viņa izdarītais noziedzīgais nodarījums veido noziedzīga nodarījuma recidīvu.

Tiesa ņem vērā, ka soda piemērošanai jābūt individualizētai, nosakot sodu jāņem vērā izdarītā nodarījuma raksturs un radītais kaitējums, vainīgā personība, atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi, un to, ka nav pieļaujams kādu no minētajiem faktiem ignorēt vai pieminēt formāli, neizvērtējot to būtību. Nav pieļaujams kādam no minētajiem faktiem piešķirt pārāk lielu nozīmi salīdzinājumā ar citiem (*sk. Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas 2008.gada 1.jūlija kopsapulces lēmuma „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" 2., 4.punktu*).

Arī Augstākā tiesa ir norādījusi, ka soda individualizācija ir cieši saistīta ar likumības principa ievērošanu, kas izpaužas pareizā noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijā un taisnīga soda noteikšanā, vadoties no soda noteikšanas vispārīgajiem principiem *(skat. Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 2018. gada 19. jūnija Lēmums SKK-J 348/2018)*.

Tiesa uzskata, ka katrā kriminālprocesā ir svarīgi izsvērt, kāds rezultāts ar piespriesto sodu tiks panākts, vai tiks sasniegts soda mērķis un kāds būs sabiedrības ieguvums. Tiesai ir jāievēro samērīguma princips – labumam, ko sabiedrība iegūs ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam.

Atbilstoši Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā ietvertajam soda mērķis aptver gan sabiedrības aizsardzības, taisnīguma atjaunošanas un sodīšanas funkcijas, gan sodīto personu resocializācijas aspektu ar nolūku kopumā panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Sodam piemīt personu audzināšanas un morālo vērtību stiprināšanas funkcija, kas ievērojama katrā gadījumā, lemjot par piemērojamo sodu un tā izpildes veidu. Sods nedrīkst būt represija, kas personai rada ciešanas un pazemojumu, negatīvi ietekmē nenobriedušas personības un rada neatgriezenisku saikni ar sabiedrību.

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesneši 2008.gada 25.aprīļa konferencē par sodu politiku izteica atziņu, ka, lemjot par vainīgajai personai piespriežamo sodu, tiesām jāizvērtē, vai krimināltiesiskās represijas piemērošana sekmēs taisnīguma atjaunošanu, noziedzīgu nodarījumu recidīva novēršanu, aizsargās sabiedrisko drošību, atturēs citas personas no noziedzīgām darbībām un sekmēs notiesātās personas resocializāciju.

Lai atjaunotu taisnīgumu, krimināls odam nav jābūt nesamērīgi bargam vai pārlieku vieglam, bet gan tādam, kas sekmē noziedzīgo nodarījumu veicinošo faktoru novēršanu, ievērojot soda individualizāciju, kas ir viens no svarīgākajiem krimināltiesību principiem. Krimināltiesiskā represija ir taisnīga, ja ņemti vērā visi apstākļi un fakti, kas attiecas uz konkrēto noziedzīgo nodarījumu un likumpārkāpēju.

Krimināltiesību teorijā pausta atziņa, ka ziņas, kas raksturo personību un kurām ir krimināltiesiska nozīme, skar četrus cilvēka dzīves un darbības aspektus, t.i., fizisko stāvokli, psihisko stāvokli, sociālo statusu un tiesisko statusu, un to izvērtēšana ļauj, no vienas puses, noskaidrot personas noziedzīgas uzvedības cēloņus, bet, no otras puses, noteikt maksimāli lietderīgo soda veidu, lai sasniegtu tā mērķi (sk. *U.Krastiņš, V.Liholaja. Krimināllikuma komentāri.Pirmā daļa. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 197.lpp.*).

Noziedzīgā nodarījuma raksturu nosaka apdraudēto interešu (nodarījuma objekta) nozīmīgums, proti, jo nozīmīgāks ir noziedzīgā nodarījuma objekts, tas ir, ar Krimināllikumu aizsargātā interese, jo kaitīgāks ir attiecīgais noziedzīgais nodarījums *(sk. Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa.Trešais papildinātais izdevums. Zinātniskais redaktors prof. U.Krastiņš – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 93.lpp.)*.

Tiesa ņem vērā, ka noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī, /pers. A/ vadīja transportlīdzekli ar alkohola koncentrāciju organismā - 1,64 promiles, turklāt darīja to Rīgas pilsētā, kur ir pietiekami intensīva satiksme.

Tiesas ieskatā šāda apsūdzētā rīcība liecina par to, ka /pers. A/ ir izteikti nihilistiska attieksme ne vien pret likumu un noteikumu ievērošanu, bet arī pret citiem satiksmes dalībniekiem un viņu tiesībām.

Tiesa secina, ka apsūdzētais kopumā atzīstams par personu ar zemu tiesiskās apziņas līmeni, jo neievēro sabiedrisko kārtību un likumu normas.

Pamatojoties uz spriedumā noskaidroto raksturojošo informāciju par apsūdzēto, tiesa /pers. A/ vērtē kā personu, kurai ir augsts recidīva risks atkārtotam likumpārkāpumam. Viņa pārkāpumi ceļu satiksmē liecina par apsūdzētā noziedzīgu tendenci un par nespēju atturēties no likumpārkāpumu izdarīšanas, kas liecina par to, ka personai ir izveidojusies nesodāmības sajūta, un jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas risks ir vērtējams kā augsts.

Tiesas ieskatā atbildību pastiprinoša apstākļa esamība ir pamats bargāka soda mēra piemērošanai Krimināllikuma panta sankcijas ietvaros, un liedz tiesai tiesības piespriest minimālo sodu, jo pēc Krimināllikuma jēgas atbildību pastiprinošu apstākļu esamība jau pati par sevi liedz iespēju tiesai noteikt panta sankcijā paredzēto minimālo sodu (*skat. Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2006.gada 8.februāra lēmumā lietā Nr.SKK-01-74/06)*.

Turklāt, lemjot par soda noteikšanu, tiesa ņem vērā to, ka apsūdzētais, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 21.pantu, ir izmantojis savas tiesības sadarboties ar tiesu, izvēloties vienkāršāku procesa veidu. Minētais apstāklis patstāvīgu atbildību mīkstinošu apstākli neveido, jo pierādījumu pārbaudes neizdarīšana tiesas izmeklēšanā ir tiesas izvēles iespēja, ko paredz Kriminālprocesa likums. Šāda atziņa izriet arī no tiesu prakses (*sk. Senāta Krimināllietu departaments nolēmumus lietā Nr. SKK-232/08*).

Tiesas ieskatā apsūdzētajam sods nosakāms tieši brīvības atņemšanas veidā, jo Krimināllikuma 262. panta $1.^1$ daļas sankcijā paredzētie alternatīvie soda veidi neatbilstu ne izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturam, ne radītajam kaitējumam, ne ziņām, kas iegūtas par viņa personību, kā arī nesasniegs soda mērķi un nebūs lietderīgs soda veids apsūdzētajam dotās krimināllietas ietvaros, jo tiesa neiegūst pārliecību, ka vainīgais, neizciešot reālas brīvības atņemšanas sodu, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus. Tiesa secina, ka apsūdzētais nekādus secinājumus priekš sevis nav izdarījis, nav pārvērtējis savu attieksmi pret noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, nav iekļāvies sabiedrības vispārpieņemtajās uzvedības normās, bet turpinājis izdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus nedzēstas sodāmības laikā.

Ņemot vērā Krimināllikuma 262. panta $1.^1$ daļas sankcijā noteiktās brīvības atņemšanas soda robežas un to, ka apsūdzētājam ir viens atbildību mīkstinošs apstāklis un viens atbildību pastiprinošs apstāklis, tiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā /pers. A/ brīvības atņemšanas soda mēru iespējams vairāk tuvināt tā minimālajai robežai un noteikt īslaicīgu brīvības atņemšanu divu mēnešu apmērā.

Krimināllikuma 262.panta $1.^1$ daļas sankcija kā obligātu papildsodu paredz transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz pieciem gadiem, kas arī /pers. A/ piemērojams. Noziedzīgais nodarījums, ko izdarīja apsūdzētais, ir noziedzīgs nodarījums, kura primārais apdraudējuma objekts ir satiksmes drošība un, ņemot vērā tā raksturu, apsūdzētajam ir jāliedz iespēja piedalīties ceļu satiksmē kā transportlīdzekļa vadītājam, proti, viņam ir jāpiemēro transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanas sods.

Tiesas ieskatā noteiktais sods un papildsods uzskatāms par individualizētu un humānu un tieši šāds sods veicinās arī soda prevencijas uzdevuma izpildi. Tiesa uzskata, ka šāds soda veids un mērs ir atbilstošs noziedzīgā nodarījuma raksturam, izdarīšanas apstākļiem, sabiedriskai bīstamībai un sasniegs Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi.

Saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta ceturto daļu /pers. A/ soda izciešanas termiņā ieskaitāms aizturēšanā pavadītais laiks.

Piemērotais drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā vietā un noteiktas nodarbošanās aizliegums atceļams pēc sprieduma spēkā stāšanās.

Krimināllikuma $70.^{14}$ panta $1.^1$ daļa noteic, ja izdarīts Krimināllikuma 262. vai $262.^1$ pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums ar transportlīdzekli, kas pieder citai personai, no noziedzīgu nodarījumu izdarījušās personas piedzen pilnu vai daļēju šā transportlīdzekļa vērtību.

No lietas materiāliem redzams, ka transportlīdzekļa Opel Astra, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, īpašnieks ir cita persona. Transportlīdzeklim noskaidrota vērtība, izdrukājot no sludinājumu portāla www.ss.lv sludinājumus (1.sējuma 49.l.l.) un veicot divu līdzīgu transportlīdzekļu pārdošanas vērtību salīdzinājumu. Papildus, prokurors tiesas sēdē iesniedza vēl vienu tā paša portāla sludinājumu izdrukas versiju par trīs Opel Astra markas automobiļiem (1.sējuma 62.l.l.), kur redzams, ka automašīnas vērtības ir 3590, 4350 un 2350 EUR. Šobrīd pārdošanas sludinājumi ir vienīgā metodika, kādā tiek noteikta transporta līdzekļa kompensējamā vērtība. Pats apsūdzētais tiesas sēdē apgalvoja, ka automašīnas

vērtība nav tik liela, kā maksimālā vērtība varētu būt 1200-1500 EUR. Lietas materiāli neapstiprina šādu apsūdzētā apgalvojumu. Prokurors debatēs norādīja vidējo kompensējamo summu 3430 EUR, kas ir faktiski kompromiss starp sludinājumos norādītajām.

Ievērojot minēto un apsūdzētā /pers. A/ materiālo stāvokli, tiesa uzskata, ka no apsūdzētā valsts ienākumos ir piedzenama daļēja automašīnas Opel Astra, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, vērtība – 1715 EUR, nosakot termiņu to labprātīgai atlīdzināšanai, – 30 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā iepriekš izklāstīto un saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 511.pantu, tiesa
nosprieda

/pers. A/ atzīt par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 262. panta 1.[1] daļā, un sodīt ar īslaicīgu brīvības atņemšanu uz 2 (diviem) mēnešiem un transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz 5 (pieciem) gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 52.panta ceturto daļu brīvības atņemšanas soda izciešanas termiņā ieskaitīt aizturēšanā pavadīto laiku no 2023.gada 24.decembra plkst.05.20 līdz 2023.gada 24.decembra plkst.16.20, kas atbilst vienai dienai.

Drošības līdzekļus – uzturēšanās noteiktā vietā un nodarbošanās aizliegumu (aizliegumu vadīt visa veida transportlīdzekļus) /pers. A/ atcelt pēc sprieduma stāšanās spēkā.

Saskaņā ar Krimināllikuma 70.[14] panta 1.[1]daļu piedzīt no /pers. A/ valsts labā daļēju transportlīdzekļa – automašīnas Opel Astra, ar valsts reģistrācijas numuru /reģistrācijas numurs/, vērtību 1715 EUR (viens tūkstotis septiņi simti piecpadsmit *euro 00 centi*) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijā, iesniedzot apelācijas sūdzību vai protestu Rīgas pilsētas tiesā, Jēzusbaznīcas ielā 6.

Pilna nolēmuma pieejamības diena – 2024.gada 9.maijs.

Tiesnesis A.Vasiļevskis